Lieta Nr. C17092915
SPC-2/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016.gada 29.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:
tiesnese referente M.Zāģere
tiesnesis I.Bisters
tiesnese I.Garda

rakstveida procesā izskatīja Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurora protestu par Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2015.gada 7.aprīļa lēmumu AS „Citadele banka" sūdzībā par maksātnespējas procesa administratora lēmumu par SIA „VV Group" kreditora prasījumu atzīšanu.

Augstākās tiesas Civillietu departaments

k o n s t a t ē j a

[1] Ar Rīgas Starptautiskās šķīrējtiesas 2013.gada 27.jūnija spriedumu AS „Citadele banka" labā solidāri no SIA „VG Beheer Jūrmala", /pers. E/, /pers. F/ un SIA „VV Group" piedzīts parāds 1 225 718,54 Ls, procenti par neatmaksātā kredīta lietošanu 4 398,81 Ls, nokavējuma procenti 1 230 117,35 Ls un šķīrējtiesas procesa izdevumi 7 417,57 Ls.

No sprieduma redzams, ka SIA „VV Group" kā galviniece, 2010.gada 8.jūnijā noslēdzot galvojuma līgumu, uzņēmusies atbildēt AS „Citadele banka" par saistībām, kas izriet no starp AS „Parex banka (pēc restrukturizācijas AS„ Citadele banka") un SIA „VG Beheer Jūrmala" 2006.gada 30.jūnijā noslēgtā kredīta līguma.

Ar Jūrmalas pilsētas tiesas 2015.gada 15.janvāra spriedumu pasludināts SIA „VG Beheer Jūrmala" maksātnespējas process un par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Valdis Kronis.

Ar MSIA „VG Beheer Jūrmala" maksātnespējas procesa administratora 2015.gada 2.marta lēmumu SIA „VV Group" pieteiktais kreditora prasījums atzīts 3 511 152,85 EUR apmērā. Lēmums pamatots ar Civillikuma 1705.pantu, 1753.pantu un 1754.pantu, Maksātnespējas likuma 74.pantu, 75.pantu un 116.pantu.

Sūdzību par minēto lēmumu Jūrmalas pilsētas tiesā 2015.gada 13.martā iesniegusi nodrošinātā kreditore - AS „Citadele banka" (turpmāk Banka), norādot, ka par vienu un to pašu MSIA „VG Beheer Jūrmala" parādu 3 511 152,85 EUR vienlaikus atzīts gan Bankas kā sākotnējās kreditores prasījums pilnā apmērā, gan SIA „VV Group" kā galvinieces iespējamais kreditora prasījums pilnā apmērā uz regresa tiesību pamata.

Ar Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2015.gada 7.aprīļa lēmumu Bankas sūdzība par MSIA „VG Beheer Jūrmala" maksātnespējas procesa administratora 2015.gada 2.marta lēmumu par SIA „VV Group" kreditora prasījuma atzīšanu noraidīta.

Lēmums pamatots ar Civilprocesa likuma 363.^{14} panta desmito daļu un 363.^{17} panta trešo daļu, tas kā nepārsūdzams stājies likumīgā spēkā.

[2] Par Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2015.gada 7.aprīļa lēmumu Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurors iesniedzis protestu, kurā, atsaucoties uz būtiskiem procesuālo tiesību normu pārkāpumiem un materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu, lūdzis lēmumu atcelt un sūdzību nodot jaunai izskatīšanai.

Protests pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Tiesnesis pretēji Civilprocesa likuma 230.panta pirmās daļas 5.punkta (spēkā līdz 2015.gada 3.decembrim), 363.^{17} panta otrās un trešās daļas prasībām lēmumā nav devis vērtējumu Bankas sūdzībā un rakstveida paskaidrojumos minētajiem argumentiem, kā arī, atzīstot, ka administratora 2015.gada 2.marta lēmums atbilst normatīvo aktu prasībām, nav norādījis apsvērumus, uz kuriem pamatojoties šāds secinājums izdarīts.

[2.2] Tiesnesis, noraidot sūdzību par administratora 2015.gada 2.marta lēmumu, nepareizi piemērojis Maksātnespējas likuma 75.panta otro daļu, kā arī Civillikuma 1705.pantu, kuru nav tulkojis kopsakarā ar šā likuma 1704.pantu un 1793.panta 1.punktu.

SIA „VV Group" līdz administratora lēmuma un tiesas lēmuma pieņemšanas brīdim nav veikusi maksājumus MSIA „VG Beheer Jūrmala" vietā sākotnējam kreditoram – Bankai un kā kreditors nav iestājusies Bankas vietā.

No Maksātnespējas likuma 75.panta otrās daļas izriet, ka kreditora prasījumam jābūt nodibinātam ar tiesas nolēmumu, kas taisīts kreditora, kas iesniedz kreditora prasījumu, labā.

SIA „VV Group" nav nodibinātas prasījuma tiesības pret MSIA „VG Beheer Jūrmala" uz tiesas nolēmuma, kas stājies likumīgā spēkā pamata Maksātnespējas likuma 75.panta otrās daļas un trešās daļas izpratnē.

Tādējādi tiesnesis, atzīstot, ka administratora 2015.gada 2.marta lēmums atbilst normatīvo aktu prasībām, nav noskaidrojis apstākļus, kuriem ir būtiska nozīme tiesiska un pamatota lēmuma pieņemšanai, kā arī pārkāpis Civilprocesa likuma 97.panta prasības.

[3] Iepazinies ar lietas materiāliem un apsvēris protestā norādītos argumentus, Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2015.gada 7.aprīļa lēmums atceļams.

[4] Augstākās tiesas Civillietu departaments piekrīt protesta iesniedzēja viedoklim, ka minētais lēmums pieņemts, pārkāpjot Civilprocesa likuma

230.panta pirmās daļas 5.punkta (spēkā līdz 2015.gada 3.decembrim) un 363.[17] panta otrās un trešās daļas prasības.

[4.1] Atbilstoši šā likuma 230.panta pirmās daļas 5.punktam lēmumā ir jānorāda motīvi, kas kalpojuši par pamatu attiecīgā procesuālas dabas jautājuma risinājumam.

Kā redzams no apstrīdētā lēmuma satura, tiesnesis pretēji minētās normas noteikumiem aprobežojies ar vispārēju norādi, ka administratora lēmums atbilst normatīvo aktu prasībām, taču nav pamatojis, kādu apsvērumu dēļ nonācis pie šāda secinājuma, kas savukārt liedz iespēju pārliecināties par Bankas sūdzības noraidīšanas pareizību.

[4.2] Juridiskās personas Maksātnespējas procesa lietas izskatīšanas kārtību regulē Civilprocesa likuma 46.[1] nodaļā ietvertās normas.

Civilprocesa likuma 363.[17] panta pirmā daļa noteic, ka tiesa izskata kreditora [..] sūdzību par administratora lēmumu [..] juridiskās personas maksātnespējas procesā Maksātnespējas likumā noteiktajos gadījumos. Ja tiesa atzīst, ka pārsūdzētais administratora lēmums [..] neatbilst normatīvo aktu prasībām, tā apmierina sūdzību un uzdod administratoram novērst pieļauto pārkāpumu (šā panta otrā daļa). Ja tiesa konstatē, ka pārsūdzētais administratora lēmums [..] atbilst normatīvo aktu prasībām, tā sūdzību noraida (trešā daļa).

No minētām tiesību normām izriet tiesas pienākums veikt uzraudzības funkciju pār maksātnespējas administratora pieņemtajiem lēmumiem. Proti, tiesai, pārbaudot pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, ir pienākums izvērtēt sūdzībā izteiktos iebildumus pēc būtības, lēmumā sniedzot juridisku motivāciju izdarītajiem secinājumiem.

Konkrētajā gadījumā kontekstā ar šā lēmuma 4.1.punktā konstatēto ir pamats atzinumam, ka tiesnesis likumā izvirzītās prasības nav izpildījis.

No MSIA „VG Beheer Jūrmala" maksātnespējas procesa administratora 2015.gada 2.marta lēmuma izriet, ka SIA „VV Group" pieteiktā kreditora prasījuma atzīšanas pamats ir Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013.gada 27.jūnijā izsniegtais izpildu raksts Rīgas Starptautiskās Šķīrējtiesas 2013.gada 27.jūnija sprieduma piespiedu izpildei. Administrators atzinis, ka ir iestājušies Civillikuma 1705.panta nosacījumi, tādēļ kreditoram ir tiesība izlietot regresa prasījumu pret parādnieku.

Kasācijas instances tiesa turpmāk minēto motīvu dēļ šādam viedoklim nevar piekrist.

Atbilstoši Civillikuma 1691.pantam galvojums ir saistību pastiprinājums parādnieka uzņemto saistību garantēšanai, kas saskaņā ar šā likuma 1704. un 1705.pantu saistību izpildes gadījumā iegūst regresa tiesības prasīt apmierinājumu izpildītās saistības apmērā no paša parādnieka. Atbilstoši Civillikuma 1705.pantam galviniekam prasījuma tiesības pret galveno parādnieku rodas brīdī, kad galvinieks ir samaksājis parādu vai tā daļu [..] (*sk. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.- R.: Mans Īpašums, 2000, 209.lp.*).

Tādējādi, ievērojot Civillikuma 1705.panta noteikumus, galvinieks kļūst par galvenā parādnieka kreditoru ar brīdi, kad galviniekam pēc parāda vai tā daļas samaksas parādnieka vietā rodas regresa prasījuma tiesības pret galveno parādnieku.

No lietas materiāliem redzams, ka Banka, kurai SIA „VV Group" sniegusi galvojumu, jau ir pieteikusi kreditora prasījumu. Līdz ar to galviniekiem atsevišķs kreditora prasījums nav jāiesniedz. Tiesību pāreja, kādu likums piešķir galviniekam pret galveno parādnieku maksātnespējas procesā, nav notikusi, jo pierādījumi tam, ka SIA „VV Group" līdz administratora lēmuma pieņemšanas brīdim veikusi maksājumus MSIA „VG Beheer Jūrmala" vietā sākotnējam kreditoram – Bankai, lietā nav atrodami. Minētie apstākļi izslēdz maksātnespējas procesā SIA „VV Group" kreditora prasījuma atzīšanu vienlaikus ar Bankas kreditora prasījumu, ko tiesnesis, izskatīdams sūdzību, atstājis bez ievērības.

Maksātnespējas likuma 75.panta otrā daļa noteic, ka kreditora prasījumu, kas nodibināts ar tiesas nolēmumu, administrators var neatzīt vai daļēji atzīt tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās parādnieks saistību izpildījis pilnībā vai daļēji.

Ar Rīgas Starptautiskās Šķīrējtiesas 2013.gada 27.jūnija spriedumu šādi apstākļi attiecībā uz SIA „VV Group" nav konstatēti. Tādējādi nevar uzskatīt, ka SIA „VV Group" ir nodibinātas prasījuma tiesības pret MSIA „VG Beheer Jūrmala" uz tiesas nolēmuma, kas stājies likumīgā spēkā, pamata Maksātnespējas likuma 75.panta otrās daļas un trešās daļas izpratnē.

Tas nozīmē, ka tiesneša atzinums par administratora 2015.gada 2.marta lēmuma atbilstību normatīvo aktu prasībām izdarīts nepārbaudot un objektīvi neizvērtējot apstākļus, kuriem ir svarīga nozīme.

[5] Iepriekš izklāstīto argumentu kopums ļauj secināt, ka apstrīdēto lēmumu nevar atzīt par tiesisku, kas ir pamats iesniegtā protesta apmierināšanai.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 485.pantu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o l ē m a

Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2015.gada 7.aprīļa lēmumu atcelt un sūdzību nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese M.Zāģere
Tiesnesis I.Bisters
Tiesnese I.Garda